Eduskunnan ympäristövaliokunta

Veden uudelleenkäyttöasetus, tiivistelmämuistio

Euroopan komissio antoi 28.5.2018 ehdotuksen asetukseksi veden uudelleenkäytön vähimmäisvaatimuksista (veden uudelleenkäyttöasetus). Ehdotuksen tavoitteena on torjua veden puutetta sekä edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista lisäämällä käsitellyn yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöä maatalouden kasteluvetenä. Asetettavilla vähimmäislaatuvaatimuksilla sekä seuranta- ja riskienhallintavelvoitteilla pyritään yhtäältä varmistamaan riittävä ja korkea terveyden ja ympäristönsuojelun taso sekä toisaalta takaamaan tasapuoliset lähtökohdat niille, jotka uudelleenkäyttöä harjoittavat, sekä niille, joihin uudelleenkäyttö vaikuttaa.

Asetusehdotus ei velvoita jäsenvaltiota käsitellyn jäteveden uudelleenkäyttöön. Jäsenvaltio voi itse päättää, kuinka paljon uudelleenkäyttöön kannustetaan sekä asettaa käytölle riskienarvioinnin perusteella vähimmäisvaatimuksia tiukempia ehtoja.

Ehdotuksen vaikutusten terveyteen, elintarviketurvallisuuteen ja ympäristöön arvioidaan jäävän Suomessa vähäisiksi. Vaikutukset rajoittuisivat lähinnä käsitellyllä jätevedellä kasteltujen kasvien sekä niistä tuotettujen elintarvikkeiden ja rehujen tuontiin ja käyttöön Suomessa. Alan turvallisuuteen ja valvontaan, jota ehdotettu asetus täydentää, kiinnitetään kuitenkin paljon huomiota niin EU:ssa kuin kansallisesti.

Käsiteltyä jätevettä tarjoavalle vesihuoltolaitokselle ja kasteluveden käyttäjälle seuraisi mahdollisesti investointeja ja lisäkustannuksia. Toimivaltaisen viranomaisen nimittämisestä ja lupa- ja valvontamenettelyistä sekä näihin mahdollisesti liittyvästä lainsäädännön ja tietojärjestelmien kehittämisestä aiheutuisi jonkin verran lisäkustannuksia ja hallinnollista työtä. Edellä mainitut vaikutukset jäisivät kuitenkin pieniksi ottaen huomioon veden uudelleenkäytön harvinaisuus sekä mahdollisuudet hyödyntää olemassa olevia menettelyitä ja järjestelmiä.

Yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöön sisältyy myös riskejä, koska se voi huolimattomasti toteutettuna aiheuttaa merkittäviä haitallisia seurauksia ihmisten ja eläinten terveydelle ja ympäristölle. Haitallisten seurausten ehkäisemiseksi tarvitaan riittävä keinovalikoima, joka on suhteutettu kuhunkin käyttötarkoitukseen ja siihen liittyviin riskeihin.

Valtioneuvosto tukee ehdotuksen tavoitetta vähentää veden niukkuudesta aiheutuvia haittoja ja edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista lisäämällä veden uudelleenkäyttöä. Suomen olosuhteissa veden uudelleenkäyttö ei yleensä ole tarpeen veden niukkuuden takia, mutta siihen liittyvien mahdollisuuksien edistäminen on kannatettavaa kiertotalouden, resurssi- ja energiatehokkuuden sekä puhtaan teknologian kehittymisen näkökulmasta

Asetuksessa ehdotetut yhteiset vähimmäislaatuvaatimukset kasteluun käytettävälle jätevedelle sekä ehdotetut riskien hallinnan ja seurannan velvoitteet ovat valtioneuvoston näkemyksen mukaan oikeansuuntaisia keinoja haitallisten seurausten vähentämiseksi. Yhteiset laatuvaatimukset EU:n tasolla sekä asetukseen sisältyvä ehdotus veden uudelleenkäyttöön liittyvän tiedon saatavuudesta ja avoimuudesta selkeyttävät myös nykytilannetta. Jatkoneuvotteluissa kiinnitetään huomiota riskien arvioinnin kattavuuteen sekä siihen, että viranomaisille annetaan riittävät mahdollisuudet arvioida toiminnan riskejä ja vaikuttaa luvan myöntämiseen.